

P. 6.
Elle

avant...!

Figueres 15 juny 1932 - n.º 20

periòdic d'esquerra

redacció: rambla

espectadors i visionaris

No fa molt temps que un ministre de la República, en un treball de meditació i estudi de les causes que dificultaven la bona marxa del nou règim, seleccionà els ciutadans de les terres ibèriques en tres formes: una, la més important numèricament, la componen els espectadors o sigui els que fan els possibles de situar-se al marge de tota lluita política, l'altra, els que defensen el règim, i la tercera, els visionaris o idealistes que tractant les coses des d'un punt de vista ètnicament espiritual gairebé obliden que toquen de peus a terra.

Naturalment que per governar no n'hi ha prou en comptar amb la capacitat individual, tot i disfrutant de la màxima potencialitat humanament possible. ni amb l'ajut dels partidaris més adictes, cal captar-se les simpaties de l'opinió. Quan aquesta opinió no és favorable i es vol fer prevaldre el voler propi, aleshores cal recórrer a valer-se de la força en què compta l'Estat i els seus mandataris anònims; els medis materials de defensa d'ordre públic, la premsa, la borsa, el «chantage», i d'altres ressorts disponibles.

Això, naturalment, equival a una davallada prematura perquè, el que pensa reservar-se les espalles amb la raó de la força, quan menys ho pensa queda eclipsat per la raó integral.

El camí, més ferm i durador, per obtenir un estat de consciència favorable a l'obra dels governants, seria propulsar aquells ciutadans constituïts en espectadors i considerats en majoria, interessar-los per la cosa pública.

Per això, fóra necessari desenrollar un treball titànic i desinteressat d'educació ciutadana, que equivaldria a una enorme formació espiritual del país. Però això no interessa, perquè suposa una maduresa política que aniria aldesmembrament de l'existent en l'actualitat i per tant a l'anorreament de l'hegemonia que disfruten els homes que es consideren els déus de la República.

No essent possible recollir a profit propi les activitats que podria desenrollar l'espectador ciutadà un cop iniciat a la lluita, convé més conservar-lo a l'errònia posició d'indiferència, ja que segueix essent consciència humana disposada a servir d'alçaprem per a tota classe de maniobres polítiques, fàcilment d'obtenir amb una mica de reclam o donant qualsevol nota sensorial.

Al costat d'aquesta lluita insignificant, n'hi ha una altra de més difícil, més aferrissada. En aquesta lluita pot haver-hi que els vençuts d'avui siguin els vencedors demà o viceversa, però el que no pot haver-hi, almenys per ara, és sol·lució final.

Els que la sostenen, són el neguit de tots els governants, obligant-los a una situació d'interinitat constant.

L'acció dels visionaris, dels idealistes, és immensa; enamorats de la Vida desconeixen claudicacions i temences, no temen ni de la mort perquè per ells és una absència més o menys llarga per després tornar a lluitar amb més braó i amb més coratge.

Aquesta mena d'éssers indomables i de força atractiva immensa, que penetren en tots els esperits oberts, constitueixen un perill gran als governants, exposant les seves idealitats a contrast amb la fórmula pròpia que preconitzen ells per una millor convivència entre els homes.

Finalment si els governants no es decideixen a trobar el sistema que els Drets de l'Home i els drets constitucionals que tenien d'haver-se adquirit en acabar l'aprovació de la Constitució de la República no siguin lletra morta i amb ells que no segueixi essent un mite la llibertat de pensament, els espectadors de la política seguiran amb la seva posició d'indiferència, i els visionaris o idealistes, malgrat totes les fantasies, persecucions, empresonaments i vexacions seguiran la missió que els ha encomanat la mare Natura.

J. V. CAMPS

full quinzenal

miracle o crim?...

La Veu de l'Empordà, recull una nota, de El Pueblo, de Jaén, que es indignant.

En el poble de Valdepeñas «provincia» de Jaén, va aparèixer penjat d'un arbre un nen de 14 anys.

Amb aquest motiu, els catòlics d'aquell poble han tingut ocasió d'escampar als quatre vents, un nou miracle.

No es tracta pas, d'una sucursal de la Verge d'Ezquioga, es quelcom inèdit.

El nen penjat, segons diuen ells, era el que havia arrossegat pel poble el cap d'una venerada figura de guix, i per això, Déu que té un bastó... (tenim la seguretat que si tornés a la terra, el senyor Casares Quiroga, el faria guarda d'assalt), el va castigar d'aital forma.

No sabem si la justícia ha pres part en aquest assumpte, però caldria que hi intervingués.

Aquests fanàtics que es diuen catòlics, són capaços, no de penjar un infant de 14 anys, sinó de penjar a tots els que no pensem com ells.

I això no ho trobaran pas escrit en les doctrines de Crist.

Ells, després de cometre un mal fet, es piquen una estoneta el pit, i ja queden absolts.

Ja seria hora que en el nostre país, dirigit per un govern laic, es castigués, inexorablement, als que atempten contra el lliure pensar.

Aquesta nota que recollia La Veu de l'Empordà, és una bufetada pels ciutadans que no hem deixat embrutir els nostres sentits per la religió.

El temps dels miracles ja ha passat a la història, i no es lògic que es carregui a Déu, una falta que solament pot cometre un fanàtic de carn i ossos.

Per nosaltres el fet de Valdepeñas és un assassinat premeditat, puix un infant de 14 anys veu la vida amb massa optimisme per pensar en suïcidar-se.

La justícia té l'obligació d'aclarir aquest afros fet.

MARIUS SUIRAM.

l'afició a volar

el que li costa al poble, que no vola:

<i>La festa militar de les fires de maig</i>	<i>Ptes. 1.500'00</i>
<i>La festa civil, que comença el dia de Corpus.</i>	<i>Ptes. 1.750'00</i>
<i>El poble ha pagat.</i>	<i>Ptes. 3.250'00</i>
<i>A més d'això, l'"Aero Club" ha pagat</i>	<i>Ptes. 1.250'00</i>
<i>En resum, tot plegat, ha costat</i>	<i>Ptes. 4 500'00</i>

No volem fer-hi comentari, puix temem que resultaria pujat de to.

cicle de conferències

els obrers i l'estatut

conferència de jaume miravilles

(acabament)

En aquells moments, remarca Miravilles, en què una bona part del poble es trobava emportat d'entusiasme pel grandísim moviment revolucionari, se'l retenia excessivament. Recorda que va sentir en plena via barcelonina com uns obrers castellans residents a Catalunya s'agermanaven a l'esclat de joia d'aquella diada cridant a grans veus «Viva Catalunya Libre». Recorda també que donava en català les veus de manament de les tropes, tot un comandant castellà. Això ens palesa, diu En «Met», el molt identificat que estava amb la proclamació de la República Catalana. I, encara, evoca a Ventura Gassol, quan el 15 d'abril signava l'alliberament de 18 presos socials que complien condemna al Presidi, d'ací Figueres i enviava una delegació representativa del Govern Català per tal que el director d'aquell establiment penitenciari els posés en llibertat. I, heus-ací, que sense dubtar, ni poc ni moll, el director els alliberava aquella mateixa tarda. Aquell home sentia també el vibrar de Catalunya lliure en moments plenament revolucionaris.

L'exèrcit català que s'anava a crear per a defensar la República Catalana, havia d'ésser organitzada per Joan Casanoves, l'actual primer tinent d'Alcalde, parent del General Lòpez Ochoa. Hom veia que tots els que volien formar part d'aquell exèrcit

eren obrers, ni un literat, ni un burgès per miracle, ni un poeta, res de Jocs Florals. Baltà des del balcó de la Generalitat pogué constatar que tots eren obrers disposats a defensar la Revolució i jugar-se la vida per Catalunya.

Al cap de tres dies tot aquest intent de crear un Exèrcit Català se'n va anar en orris. El govern de la República va dir que ja cuidaria de defensar l'ordre i la República Catalana, la Guàrdia Civil. En principi es parlà de dissoldre el sometent, els obrers desarmarien els que podien alçar-se en armes contra d'ells. Després es repensaren i decidiren no dissoldre el Sometent, però sí la Guàrdia Cívica. Amb això es posava un greu impediment de defensa del poble.

Vingueren els representants del Govern de Madrid, els ministres Nicolau d'Oliver, Marcellí Domingo, De los Rios per entaular el pacte amb Catalunya, per tal que transigís i fés que Macià canviés la República Catalana en Generalitat.

Macià ja tenia a llurs ordres la Guàrdia Civil. Aquell mateix dia el gran historiador Rovira i Virgili aconsellava la claudicació de la República Catalana.

En Macià, doncs, — continuà Miravilles — ja afluixa i diu que cal esperar un altre jorn en què el poble es manifesti en pro de la República Catalana. La Generalitat volia dir allavors

l'acceptació del Pacte de San Sebastián.

Poc temps després, veiem quatre serioses investides contra Catalunya originades per governants de la República Espanyola:

1.ª La qüestió del Port-Franc de Barcelona; 2.ª Negar-se a facilitar el pagament del Cupó de l'Ajuntament de Barcelona; 3.ª L'oposició descarada al Mercat Català de Valors i 4.ª La qüestió que motivà la suspensió de pagaments del Banc de Catalunya.

I és en aquells moments transcendents que s'està confeccionant a Núria l'Estatut de Catalunya, el qual ha d'ésser votat per un 75 % del cens. Per tal d'assolir aquest percentatge ha d'acontentar a tothom des de l'extrema dreta a l'extrema esquerra passant pel centre. Naturalment, això vol dir que ha d'ésser flux. aclareix Miravilles

Resumint, podem dir que les columnes bàsiques de la llibertat catalana són:

Legislació social.

Ordre públic.

Impostos (fiscalització)

1. La legislació social sembla que ha d'ésser a bastament controlada per l'actual Ministre del Treball senyor Largo Caballero.

2. L'ordre públic no convé donar-lo íntegrament a Catalunya, puix que el dia de demà podria plantejar la Revolució Social. Es per això, doncs, que els dona que pensar.

3. Catalunya demana a l'Estat, en l'Estatut que va votar 209 milions de pessetes. El vot particular de Lluhí i Xirau 130 milions i la Comissió del Dictamen 120 milions. No-res-menys que aquesta Comissió ens el disminueix de 89 milions.

I acaba Miravilles la seva interessant i extensa conferència propugnant per tal que solament és la classe obrera, organitzada en partit polític, la que ens pot portar la tercera fase del Catalanisme.

El parlament d'En Jaume Miravilles mereixé del nombrós auditori una xardorosa ovació, solament un xic interrompuda (?) per uns individus baladrons del *Partido Comunista Español* que demanaren a Miravilles el dia que li vindria bé l'acceptació de controvèrsia, brindant-se ell per qualsevol dia, convenient avisat per endavant.

No cal dir el molt que ens plauria això, per tal de deixar palesada l'ignorància d'aquells individus que tan grotescament venien a establir lluita al nostre amic Miravilles en el Teatre Municipal.

Jowski

de la comarca

massanet de cabrenys

vetllada anticlerical

El dia 4, a la nit, tingué lloc en l'ampli local de l'«Unió Massanetenca», un important acte d'afirmació laica, a càrrec de les distingides conferenciantes de l'Agrupació Femenina «López de Ayala» de Barcelona, senyores Civil i Valenzuela.

Molt abans de començar l'acte, el vast local de l'Unió, estava atapeït de públic, amb nombrosa representació femenina.

Ocupà la presidència, a més de les distingides oradores, el Secretari de l'Agrupació Femenina Radical de Barcelona, senyor Fresquet; el nostre director, company Ximenis i les autoritats locals.

Obrí l'acte, fent la presentació dels oradors, el doctor Morlius, el qual amb enèrgics mots dirigits a dones i noies els hi féu veure que calia estar al costat dels homes, per tal que ara que tenien els mateixos drets que ells, tots junts i ben compenetrats anessin a la lluita pel triomf de la llibertat, per la qual cosa les hi calia que es desfessin de la tutela del confessional i dels prejudicis de l'anomenada religió cristiana, que no es res més que l'argolla per a retenir-les esclaves dels homes i de la família.

Tot seguit donà la paraula a l'amic Ximenis, el qual saludà al poble laic de Massanet, dient-li que ell es trobava allí com espectador, però ja que era invitat a parlar, sols tenia a dir que aquesta demostració civil que presenciava, l'omplia d'optimisme, puix que constatava el sentiment lliurepensador del poble, i que seguint per aquest camí arribarien, ben aviat, a desfer-se del corcat sentiment feudal representat per la religió, que no era res més que l'entrebanc de sempre a l'avançament de la civilització.

Parlà després, el senyor Fresquet, el qual amb paraula vibrant, encoratjà a les dones, perquè s'incorporessin a la lluita contra el caciquisme i el clericalisme, treient-se del pit aquella creu que sols podien dur les hipòcrites, conegudes per dames «estropajosas» que aliades amb els cavernícoles de llurs marits, eren els eterns enemics de les seves famílies i, per tant, de elles i de les llibertats conquerides.

En aquells moments arribà el doctor Peirí, delegat de la «Liure Pensée de Narbonne», el qual invitat a parlar, digué, que tots els lliurepensadors tindrien que considerar com eterns aliats i, per tant, enemics de totes les llibertats, a la trinitat representada pel capitalisme, el militarisme i el clericalisme.

Tot seguit es donà la paraula a la senyora Valenzuela, la qual féu un bell i extens parlament dedicat extensament a les dones, referint-se al seus deures amb llurs fills, les hi recalca que la seva principal missió era el

no deixar enterbolir els cervells dels tendres infants amb l'inromissió de cap mena de fanatisme religiós, puix que no tenien cap dret a deixar ofuscar aquelles inconscients intel·ligències, ja que quan tinguessin ús de raó, es decantarien lliurement per la idea que més els hi plagués.

Recordà que la religió sols entra a les cases per a portar-hi la desavinença en els matrimonis, recalca que el pitjor de la religió era el confessional, puix que malgrat diguin ells que es un secret sagrat, un sol fet històric ens demostra el contrari, puix que Mariana de Pineda, que digué al seu confessor que brodava una bandera republicana, a l'endemà, fou registrada la seva llar pels assassins de l'inquisició, i trobada la bandera, per la qual cosa fou ajusticiada. Aquests i molts d'altres fets ens palesen la missió d'agents delatadors que practiquen els confessors.

Parlà de l'anomenada caritat cristiana que fan veure practiquen els catòlics, rebatent amb fets aquesta anomenada caritat.

Fou llargament aplaudida al mig del seu parlament i molt sorollosament en acabar.

La senyora Valenzuela recità una bella poesia, contra els religiosos que viuen demanant caritat, de la qual recollim el seu acabament:

«Sortiu al camp,
treballen la terra,
doneu vostre ajut a la humanitat
i no mendiqueu, que és la vagància,
i un delicta de lesa humanitat».

Tancà l'acte el doctor Morlius, amb paraules de coratge per assolir els ideals de llibertat, essent aplaudit, així com tots els altres oradors que feren ús de la paraula.

* * *

Ja que la República és laica, veuríem amb goig que actes com aquest, n'organitzessin més sovint tots aquells que en les propagandes electorals fan tantes afirmacions de laïcisme, però que, un cop tenen l'acta, ja no se'n recorden.

X.

el problema de la terra

En el proper número parlarem d'aquest problema, que també afecta a aquestes comarques, puix que igual que a Andalusia, tenim ací grans latifundistes explotadors de l'home com en el temps del feudalisme, essent-ne un cas ben patent el que pateixen els pobres treballadors del gran terratinent, senyor Coll, de la Colònia de Pals, que després de treballar tot el dia mig despulats els fan dormir a l'estable del bestiar, com veritables esclaus del temps passat.

gorriquilla

jornades de desvetllament

Fa un temps que en aquest poble el que era tradicional, s'ha ensorrat per a donar

pas a una nova harmonia, allunyada de prejudicis i del verí supersticiós que en pobles veïns els cavernícoles trabucaires encara estan imposant.

Les qüestions locals fins ara les arreglen de bé a bé, encara que amb algunes discrepàncies, però sempre amb caires harmoniosos i llibertadors.

Ara amb el fi d'aixecar el nivell cultural dels nostres veïns, s'ha organitzat una tanda de conferències, amb diferents caires, les quals són concorregudes per tot el poble. La primera tingué lloc el dia 22 de maig i fou a càrrec dels senyors Oliveres i Josep Marínez, enginyer agrònom l'un i perit enòleg l'altre, versant sobre «L'oidium i el mildiu de la vinya i els mitjans per aturar-lo i combatre'l» el primer i l'altre sobre «Cooperació i exportació». Les encertades dissertacions dels esmentats oradors foren de gran ensenyament per la nostra pagesia tan en l'aspecte agrònom, com en l'enòleg del que tan faltats estem la gent camperola.

L'altre tingué lloc el dia 4 de juny i anà a càrrec del company Serra de Girona, versant sobre el tema «Els corrents moderns de la sociologia» la qual fou un veritable éxit, tant per la seva acurada dissertació, com per les idees de redempció humana que exposà, les quals són força desconegudes de la pagesia.

Els actes mencionats i altres que creiem se'n celebraran ben aviat són organitzats per l'«Ateneu Agrari» d'acord amb les autoritats locals.

També s'està organitzant un grup dramàtic integrat per joves aimants de l'art i la cultura: es parla de fundar una biblioteca popular i també noves escoles augmentant el nombre de les que hi ha amb una de pàrvuls per a petits d'ambdós sexes.

Això reconforta l'esperit i fa pensar que el poble vol lliurar-se, d'una vegada, del jou que l'oprimeix per l'únic mitjà que li queda que és la cultura. Sols ara resten quatre mastega-ciris que es cuiden de fustegar obra tan lloable sense adonar-se que perden el temps.

Per avui prou i sols desitgem que tot ço que es proposa vagi endavant, que si ens cuidem de la cultura llaurem la nostra emancipació i allò que per ara sembla una utopia ben aviat serà un fet.

J. SAGOLS

MANEL GAS MAÑA

NOTARI

successor dels Srs. Candal i Junyer

ofereix al públic el seu despatx

Avinguda República, 43, pral. (carrer Nou)

Telèfon 34 X

FIGUERES

En tots els pobles hi ha una llum: el mestre; i un bufet que l'apaga: el capellà.

VICTOR HUGO.

als dependents de comerç de figueres

COMPANYS: Tenim el deure d'assabentar-vos de l'interès considerable que té per tots plegats el poder conviure de comú acord actuant com un sol home davant les qüestions socials. Penseu, amics, que tots vosaltres viviu, únicament i exclusiva, del sou que guanyeu amb el vostre esforç intel·ligent i constant. Per tant, tot canvi i tota variació per petita que sigui en les vostres condicions de treball ha d'influir extraordinàriament sobre les vostres condicions de vida. A sous raquítics, a jornades llargues, a vacances curtes i a condicions inhumanes d'acomodament, correspon una vida trista i miserable; un nivell de cultura sumament baix i un grau de mortalitat extraordinàriament alt. I tot això no solament per vosaltres, sinó també pels vostres fills i les vostres famílies.

Cal lluitar, cal defensar-se, cal conservar els milloraments guanyats. Cal aprofitar totes les oportunitats que les circumstàncies ofereixen per tal d'avançar un pas més cada dia. En aquesta lluita gegantina i sense fi no us refieu pas de l'esforç dels altres i sobretot no espereu pas la vinguda de cap messià. Heu de lluitar i heu d'esforçar-vos vosaltres mateixos. Cap de vosaltres pot desertar d'aquesta gran batalla... cal l'esforç de tots plegats, aportant tots el nostre gra de sorra en aquesta gran obra.

EL CENTRE DE DEPENDENTS us convida a ingressar als seus rengles. COMPANYS, si esteu compenetrats amb els nostres sentiments, si esteu conformes amb les nostres idees que no són altres que el benestar de tots plegats, veniu a enfortir el nostre CENTRE.

Centre de dependents de comerç

entreviu amb el carter del cementiri

.- Venim a parlar-vos, puix ens hem assabental que havíeu fet certes manifestacions referents a la creació de la nova plaça municipal.

.- ¿Us referiu al nomenament del «majordom de cerimònies»?...

.- Certament.

.- No té cap importància, ja feia dies que la majoria edilícia treballava per poder col·locar el ciutadà Campà, i sincerament, dec dir-vos que s'ho mereix, puix és un home que ha lluitat molt per l'ideal republicà, i fou perseguit, vexat i empresonat, durant la Dictadura. No arriba a ésser un màrtir però hi va en camí.

.- ¿No us semblaria més lògic que abans de recarregar el pressupost municipal amb un nou càrrec, es despedís l'empleat que la Dictadura posà en el lloc del ciutadà Campà, i se li tornés la plaça?

.- Per mi, seria una equivocació desprendre's d'en Cienfuegos (creiem que es refereix a n'en Cifuentes), és un bon minyó, molt amable, parla amb els regidors gorra en mà, quan els veu pel carrer els saluda militarment,

és amatentíssim ajudant-los a posar-se l'abric, en fi seria una pèrdua irreparable.

.- Però, com que segons rumors encara el 12 d'abril de 1931, era monàrquic...

.- I això què hi té que veure, es veu que vosaltres no sou polítics. A casa la Vila hi ha uns quants empleats que foren monàrquics fins a última hora, però no és pas que defensessin aquesta ideologia, no feien altre cosa que veïllar per l'estòmac. Avui, podent menjar, són més republicans que ningú. La majoria edilícia, que té molta vista, ja se'n ha convençut i s'han fet molt bons amics, fins diuen que els permetran ingressar en bloc al Centre de dalt del «Royal».

.- ¿Vos sabeu com redimontri se'ls hi va ocórrer crear la plaça de «Majordom de cerimònies»?...

.- Ja us he dit que feia molts dies que una part dels regidors de la majoria buscaven la manera de compensar els sacrificis del republicà-socialista Campà. I heus-ací que un

dia al Teatre Municipal, veieren la representació de «La reina ha relliscat», i aquell paper del *Cardina*, amb aquells saltets i signes tan eloqüents amb els braços, aquella imitació del cant de les cigales que feia amb els dits, i sobretot aquell uniforme tan llampant, calça curta, gec de vellut amb puntes al coixí, aquell gros collar...

.- ¿Voleu dir que el «Majordom de cerimònies», anirà vestit d'aquella manera?...

.- Poser no ho imitaran completament, però ja s'hi assemblarà força.

.- ¿I també tocarà les castanyoles i farà aquell signe amb els braços?...

.- Castanyoles no ho sé, però aquell signe amb els braços ja fa temps que ens l'han fet...

* * *

Convidem d'un caliquenyo al carter del cementiri, tot pregant-li que ens permeti tornar-lo a entrevistar dintre poc temps, puix tenim entès que a la *casa gran* es preparen fets transcendents.

BOLIU

Pintures i pinzells EL SIGLO
Avinguda de la República, 17

ara resulta...

Segons *L'Opinió*, ara resulta que Manuel Carrasco i Formiguera, és diputat catòlic.

¿Que no estava assabentada l'E. R. de C. de l'ideologia político-religiosa del Carrasco, quan va admetre'l en la seva candidatura, *encolomant-lo* en la nostra «província», i fent-li una propaganda patriòtica tan gran, que ens va arribar a fer rodar el cap?...

Ahir, igual que avui, Carrasco i Formiguera era home de dreta, i si els ciutadans liberals de Girona el varen votar, van ésser enganyats per la propaganda mitingüera que feren els homes de l'Esquerra, els quals són els únics responsables de la feina obstructora que porta a terme el Carrasco, en el Parlament espanyol, amb motiu de la discussió de l'Estatut català.

I l'any proper, que tornin a presentar-se a la lluita, amb aquesta mena de gent. Els conglomerats polítics van bé per assolir *actas*, però cal reconèixer la ineficàcia d'aquests diputats que gasten molta verbositat en els «mítings» i callen o xerren massa quan els convé.

de col·laboració

cal que els fets es corresponguin amb les paraules

Quan es té la preocupació de voler excusar els errors o els malfets dels cor-religionaris, es fa molt difícil d'escriure per al públic. S'ha de recórrer al sofisme i aparentar una ignorància i mala fe que honora ben poc al periodista.

He pensat això tot llegint un, diguem-ne entrefilet, inserit a *Empordà Federal*, en resposta, sembla, a alguna escomesa del setmanari cavernícola de Figueres.

El redactor de l'entrefilet que m'ha induït a escriure aqueixes ratlles, juga amb els conceptes antireligiositat i anticlericalisme, en la seva prouja de voler excusar un regidor barceloní, cor-religionari seu, que, malgrat dir-se fervent anticlerical, s'ha casat recentment per l'Església. Segurament, era també, pretensió de l'entrefiletista excusar d'una manera indirecta, les contemporitzacions i afluixades envers la gent de l'Església per part de les autoritats figuerenques i que tan desfavorablement comenta l'opinió sincerament liberal i laica.

Jo també crec, com el redactor d'*Empordà Federal*, que cal distingir entre religiositat i clericalisme. El sentiment religiós, quan és sincer i honest, és respectable, i la Constitució Espanyola i totes les Constitucions liberals el respecten. A Rússia mateix, l'Estat fa campanya antireligiosa per convèncer el poble que el sentiment religiós és un veritable narcòtic; però no persegueix la religió ni els religiosos. Es pot ésser perfectament laic i religiós a tot arreu.

Però no es pot, honestament, predicar laïcisme i casar-se per l'Església. Cal establir una divisòria ben marcada entre religió i clericalisme. La religiositat és un sentiment íntim, i tota exteriorització d'aquest sentiment és un acte de clericalisme incompatible amb el laïcisme. El clergat, veient-hi un negoci clar ha vingut explotant i comercialitzant el sentiment religiós d'una part considerable de la Humanitat, i tots els actes religiosos que es fan en les esglésies i sota la direcció dels masovers de la Religió, són actes de clericalisme. Clericalisme es deu derivar de clergat.

El religiós pur, honest, de bona fe, no necessita cap aparell, ni cap edifici,

ni cap dirigent. Els aparells, els edificis, els dirigents han estat creats per una empresa, que hi veié clar, per explotar la religió: són instruments del clericalisme. I el regidor de l'Ajuntament de Barcelona qui, tot dient-se laic, s'ha casat canònicament, s'ha rendit al clericalisme i ha fet un mancamment al laïcisme. Dir el contrari, és cercar tres peus al gat.

Hem proclamat que l'Estat és laic, i no hi tindrem dret fins que també siguem laics tots els ciutadans que hem contribuït amb els nostres vots o les nostres campanyes a aquesta proclamació. Voler que l'Estat sigui indiferent en religió - el qual vol dir que no protegeixi el comerç religiós, ni permeti que, en nom de la religió, es coaccioni els ciutadans - i justificar que els homes representatius es rendeixin al clericalisme, són coses que no lliguen de cap manera.

No ja els homes representatius, sinó tots els que militen en partits que es diuen laics, tenim el deure d'ésser-ho intensament. Fins ara, podia haver-hi alguna excusa en les coaccions poderoses que l'Estat facilitava a la religió catòlica. Per diferents motius, tots havíem claudicat alguna vegada. Ara que han desaparegut tota mena de lligams materials, no tenim dret a posar els nostres actes en desacord amb les nostres paraules i amb els principis del partit en el qual militem.

Una cosa són els lligams morals i altra, ben diferent, els lligams materials. Un antimilitarista, un pacifista, es veu forçat a *fer el soldat* quan li arriba l'hora, perquè encara no hem aconseguit acabar amb les guerres i els exèrcits. Un lliurepensador, un laic, es veia forçat, fins fa pocs mesos, a retre acatament a la religió, i fins a practicar actes religiosos. Avui aquesta coacció ha desaparegut i ningú té obligació de practicar actes religiosos. Els que sucumbeixen no tenen el dret de seguir dient-se laics.

Fa molts anys, Joan Maria Bofill, aquell home al qual tant deu el republicanisme figuerenc, constituí una «Associació de lliurepensadors pràctics». Avui, ja no cal pensar-hi. Cal, només, que els partits que tenen el laïcisme al seu programa, executin

políticament els filiatos que claudiquin; tant si es tracta de regidors que, a l'hora de casar-se, s'oblidin del seu laïcisme, com si es tracta d'autoritats que s'arronsen davant l'arrogància dels masovers del clericalisme, com si es tracta de periodistes que facin jocs malabars per a justificar claudicacions.

RAFAEL RAMIS

Barcelona, juny de 1932

Articles de tocador i perfumeria
EL SIGLO
Avinguda de la República, 17

un superàvit de 40 vots...!

Que un Estatut serà aprovat, ni cal parlar-ne, puix a l'Estat Espanyol li convé tranquil·litat; ja en té prou amb la qüestió social. Que si el Parlament pogués reduir l'Estatut a una descentralització, és cosa indiscutible. I que amb la gent de l'Ebre enllà no hi ha res a fer, és cosa més indiscutible encara. L'esperit liberal de Castella és molt feble, arribant al màxim de feblesa quan es tracta de Catalunya.

No cal pas anar gaire lluny per demostrar-ho. Ara, a darrera hora, quan ja s'ha començat a parlar de votar el primer article de l'Estatut, algú ha sortit amb allò del superàvit dels 40 vots, això és, que l'articulat hauria d'obtenir més de 40 vots d'aprovació perquè l'Estatut fos una Llei com cal. Quan vàrem assabentar-nos d'això restàrem perplexes i més encara en veure que ho venia defensant el periòdic *Luz*, de Madrid. Una fórmula d'aquesta naturalesa no pot acceptar-la cap criteri que sigui un xic demòcrata i liberal. Repetim, a darrera hora, ens ha sortit amb un altra història: el superàvit dels 40 vots, la qual cosa equival a dir que els parlamentaris catalans no tindrien vot durant el debat d'allò que se'n diu l'Estatut.

* NAFENT.

La major grandesa en l'individu consisteix en mantenir la ment en disposició d'acceptar la possibilitat de tot fenomen, més o menys sorprenent; però, al mateix temps mantenir en dubte l'interpretació filosòfica que del mateix vulgui fer-se.

Un bon taller de calçat a mida
PALLAC GALAN, 2

conferència

En el local social del Sindicat Obrer d'Oficis Varis de la nostra localitat, tingué lloc una conferència versada sobre la C. N. T. i la qüestió agrària, per l'obrer camperol de Montblanc En J. Porté.

Fou una acurada exposició de la situació de l'obrer del camp molt ben especificada per En Porté del qual no podem regatejar mèrits, ja que segons ens assabenten és un tècnic-pràctic en la matèria, malgrat haver pogut adquirir una cultura molt migrada.

Féu una bella exposició dels productes de la natura que malgrat donar-nos molta vida, no han pogut ésser monopolitzats pels acaparadors de la vida dels homes: el sol, l'aire i l'aigua.

Tot seguit entrà de ple al problema de la terra i digué que com a producte natural com els altres no podia ésser de propietat de ningú.

Exposà la crítica situació de l'obrer del camp envers el de la ciutat, demostrant que és d'interès de tots la seva situació, ja que l'obrer que no pot viure al camp s'ofereix a la ciutat a menys preu desvirtuant les conquestes obtingudes.

Explicà la forma en què l'Estat i els propietaris han situat al campe-

rol que a la vegada d'ésser vexat i explotat, els seus pocs interessos estan en pugna amb els seus companys explotats de les fàbriques.

Demostrà que per la diversitat de formes de la terra, és el problema que necessita més l'acció directa.

Cità una sèrie de casos on es palesa l'injustícia que predomina en els conreadors de la terra i algunes anècdotes que feren més agradable la conferència.

En Porté que fou escollat amb molta atenció durant el seu clar parlament, en acabar també fou llargament aplaudit.

Segons ens assabenta el Comitè Comarcal de la C. N. T. de Figueres, el propagandista camperol d'aquesta associació, En Ramón Porté, a més de la nostra ciutat donà conferències als següents pobles: La Escala, Sant Pere Pescador, Armentera, Llansà, Vilamacolum i Vilasacra.

En tots aquests llocs obtingué un bon èxit, essent molt comentada la seva bella dissertació: «El problema agrari i la C. N. T.»

Fou acompanyat per bons amics idealistes de la comarca, entre ells, el conegut militant figuerenc En Jaume Sagalà, que també defensà l'ideari de l'organització sindical, i el no menys conegut i abnegat batallador pels sentiments àcrates, En Mafies Costa.

	Ptes.
Suma anterior	150'00
Just Carreres	1'00
Medina	1'00
Miquel Sirvent	1'00
Un obrer	1'00
Tena primer	1'00
Total.	155'00

Sabons i lleixius de totes classes
EL SIGLO
Avinguda de la República, 17

per la seguretat pública

Aquesta setmana, passant per la voravia del carrer de Perelada de la nostra ciutat, una mare que anava amb el seu fillet als braços confiada en el seguï de la voravia, tingué la dissort de posar el peu en el tros trencat d'una llosa del bordó i caigueren a terra tots dos, desmaiant-se la mare i fent-se una grossa «boscoga» el nen.

Com sigui que els veïns indicaren que gairebé cada dia hi cau una persona o altra en el mateix indret, recomanem al ciutadà Batlle que procuri interessar-se per adobar aquestes i totes les lloses trencades que constitueixen un perill pels vianants.

S'arreglen plomes estilogràfiques
Llibreria Batllosera
GALAN, 3

Gran Cafè EXCELSIOR

RAMBLA - Telèfon, 218 - FIGUERES

subscripció pro-làpida francesc ferrer i guàrdia

Amb la llista que publiquem a continuació, donem per finida aquesta subscripció.

Ja hem assolit la quantitat necessària per adquirir les dues làpides.

Nosaltres hauríem volgut que haguessin contribuït en aquesta popular subscripció tots els elements que es diuen d'esquerra, de Figueres, però avui més que mai ens adonem

que hi ha molta gent que tem comprometre's.

Si les làpides que han de donar el nom de Francesc Ferrer i Guàrdia, al carrer Baix de Sant Pere, no són en consonància amb la gegantina obra d'aquest ciutadà, que no se'ns culpi a nosaltres, hem fet tot ço que humanament ens ha estat possible per decidir als homes que es diuen republicans-laics, a contribuir amb el seu òbol a l'engradiment de la subscripció.

No ho hem assolit. Per tant, si demà es condemna la nostra gesta, que el càstig caigui damunt d'aquests éssers que es qualifiquen de conscients, i no són res més que un ramat de bens.

cavernícola que treballa

Dies enrera, l'ex-ministre de la monarquia, senyor Goicochea, va donar una conferència a Barcelona, en la qual no va escatimar res en contra de la República i de les aspiracions de Catalunya. Va criticar i atacar, rabiosament, l'obra laicitzant de la República i va palesar, obertament, el seu afany reaccionari i cavernícola.

Va declarar, amb tota pompa, que totes les seves activitats estan concentrades en una sola cosa: el treballar, incensament, per la tornada de la monarquia.

Nosaltres li aconsellem que no s'hi cansi, puix que si s'ho pren tan a la valència li pot ésser de fatals conseqüències.

Però vaja, per ell farà...

de cara al món

contra la guerra

El dia primer d'agost vinent, a Ginebra, tindrà lloc un gran congrés internacional contra la guerra.

Davant les amenaces de guerra mundial que s'alcen de per tots els horitzons internacionals; davant l'intensa producció de les grans fàbriques d'armament— detall molt semblant al de l'any 1914 —; davant del crim que s'està cometent a l'Extrem Orient i el despertar bèl·lic del poble alemany, Henri Barbusse s'ha pres l'iniciativa de suscitar un gran congrés internacional contra la guerra. A més d'aquest eminent escriptor, figuren entre els col·laboradors homes com Upton Sinclair, Albert Einstein, Romain Rolland, Màxim Gorki, Heinrich Mann, etc.

No cal pas dir que, de moment, tot esperant amb inquietud aquest esdeveniment, li desitgem un èxit formidable.

Articles fotogràfics EL SIGLO Avinguda de la República, 17

pels pares que es creuen tenir els fills més ben educats portant-los al col·legi dels «fossos»

Un d'aquests dies un amic d'avant..! passant casualment per la Plaça de la Palmera pogué observar que uns nois que acabaven de sortir del col·legi de frares dels «Fossos» s'entretenien amb ganivets a tirar a clavar-los a la soca d'un arbre.

En ésser increpats pel nostre amic aquests nois respongueren de valent i amb mala llengua ço que féu que es veiés obligat a contenir l'indignació que hauria produït un espectacle.

Aquests nois, que per cert semblaven de «casa bona», segurament saben la doctrina de memòria i fins la història sagrada, però ço que no deuen saber és el respecte que mereixen les plantes i els éssers humans per inferiors que siguin. Per això es comprenen les enormitats dels homes que edifiquen la seva consciència damunt moralitats falses.

Drogueria i queviures EL SIGLO Avinguda de la República, 17

el royo villanova ens aconhorta

El senyor (?) Royo Villanova fa grans bocarades, pels passadissos de la Cambra, de que és inútil que ens fem il·lusions— els catalans— que abans de l'estiu sigui aprovat l'Estatut.

I, amb tota la barra i desvergonyiment que el caracteritza, encara afegeix:

Com sigui que s'esperen d'ençà del temps de Felip V, tres mesos més no importarà res.

Es divertit de debó aquest Royo Villanova!

Tingueu compte que les últimes novesats són sempre a Calçats Pallac

anar lent...

El divendres, dia 10 del que cursa, fou aprovat el títol I de l'Estatut de Catalunya.

Hom deia que a últims de juny quedaria enllestida la seva discussió al Parlament. Però, al pas que anem, creiem que serà bon xic més tard la seva total aprovació.

Unamuno, l'il·lustre (?) catedràtic, a ben segur que deu dir:

«El hombre propone y Dios dispone».

Olis purs de oliva del Sindicat Oleícola Garrotxa-Empordà EL SIGLO Avinguda de la República, 17

manifestacions «cívico- cavernícoles»?

Hom diu que aquests dies els monàrquics i reaccionaris s'han desplaçat a les Hurdes, al poble de Martilandran, on s'hi troba exiliat el ja prou cèlebre doctor Albiñana.

Aquestes comissions cavernícoles que van a visitar l'esmentat doctor li lliuren periòdics i queviures per tal que l'home no s'aborreixi tant i se li faci més agradable l'estada.

N'hi han també, segons ens hem asabentat, que àdhuc formen un campament i estableixen una guàrdia a honor del seu «jefe».

D'això sí que se'n pot dir «fascismo albiñanista.»

S'arreglen plomes estilogràfiques Llibreria Batllosera GALAN, 3

recollim

CONCEPTES METAFISICS O EL CARRO DAVANT EL CAVALL.—

«La regió no existeix— ha dit l'Ortega— abans d'ésser engendrada per l'Estat».

¿Així ara resultarà que encara ens han de parir?

* * *

El senyor Lerroux, aquest vell fracassat que no s'ha avergonyit d'aliar-se amb tota la xurma de les unions patriòtiques del difunt Primo de Rivera, ens està demostrant que posat a fer la bèstia, pot tenir més èxit que Royo Villanova.

(De La Campana de Gràcia.)

Productes vegetarians EL SIGLO Avinguda de la República, 17

xile ha fet la revolució

La República sud-americana de Xile acaba de fer una revolució per tal d'aportar, en aquell país, una república de caire més avançat— segons sembla, per ara, és socialista.

Això no vol dir, però, que s'aturi a ací. Podria ésser que encara fés un pas més endavant, puix que havent dimisit el president de la Junta Provisional, senyor Dávila, per remarcables i greus diferències amb els elements extremistes que actualment constitueixen l'esmentada Junta, s'obre un interrogant sobre la tendència del nou govern. I més, tenint en compte que hom assenyala com a futur president del Govern el senador comunista, senyor Hidalgo.

El temps ens ho posarà en clar.

serà veritat?

Comencen a córrer rumors que el diputat català que fou expulsat de la minoria catalana al Parlament, passarà a la història amb el nom de Carrasco i Formiguera l'indisciplinat.

Pobre Carrasco, qui li ho havia de dir!

avant..!

el pròxim número sortirà
el dimecres, 29 de juny.
venda: llibreria batllosera.

avant...!

pel juny la
falç al puny

la «*reforma agrària*»

Amb el temps que portem de República de «treballadors», quatre projectes s'han fet. Però... res més que projectes.

Els tres primers, foren considerats massa extremistes i anaren desapareixen, amb iguals proporcions que l'scaif revolucionari disminuïa. El quart s'ha sostingut i actualment és discuteix – per cert – amb no massa interès, en el Parlament. Aquesta vegada es veu que el gran latifudisme no ha tingut res a dir.

Si el primer, era inadmissible per a resoldre amb un sentit de franca justícia la tragedia del camp, els tres que l'han succeït són molt pitjors. Sobre tot, aquest últim.

Per comptes d'enfrontar amb totes les conseqüències de govern responsable, i de manera radical – com era el desig popular – l'importantíssima qüestió, se'ls hi acut, emprant tota mena de subterfugis i habilitats, entretenir-se en desfigurar, de mica en mica, la veritable reforma del que n'és necessari, com el pa que mengem, l'agre castellà, andalús, extremeny, gallec, etc., etc. Sembla talment què, més que la reforma agrària, els convenia desvirtuar i parar els peus a l'incovat neguit revolucionari dels camperols dels al·ludits pobles.

De l'impressió que ha produït aquest últim projecte, elaborat per Marcellí Domingo i discuit i retorcat durant molts consells, pels ministres, no cal ni parlar-ne. Tothom sap que la premsa burgesa i monàrquica el considsra, com a principi de discussió, «acceptable»; fins i tot, els agraris – representació genuina dels grans «*terratienientes*» – hi estan del tot d'acord si bé convenen que, amb alguns petits retocs, resultaria el projecte «ideal, perfecte». Doncs, podeu ja figurar-vos el que serà la «reforma» capida pel català – Espanya gran – Domingo.

La nova més trascendental d'aquest «projecte Dominguià», és que ja no seran emplaçats els 60.000 camperols que es fitxava en els projectes anteriors. Ara sols es donarà terra als que bonament es pugui.

Actualment es calcula que existeixen en els respectius pobles Ibèrics, unes 500.000 famílies mancades en absolut d'una sola hectàrea de terreny. Aquestes famílies donen aproximadament un resultat de 2.000.000 de persones que la veritable reforma agrària té el deure ineludible de donar treball, com més aviat millor, si es volen esquivar seriosos i lamentables transtorns a la República.

¿Doncs bé, quants anys és trigarà, amb aquest projecte, a donar terra als 2.000.000 de camperols?

Suposant que es col·loquin cada any, els 60.000 dels projectes anteriors, es retardaria més de trenta tres anys. Trenta tres anys..!

A més, per poder viure, una família, una mica decentment es calculen que són necessàries més de 10 hectàrees de terreny, puix que es tracta de terres que no han estat mai conreades. Els 60.000 del primer any equivalen aproximadament a 15.000 famílies. A deu hectàrees per família se'n necessitarien 150.000. Aquestes 150.000, a 500 pessetes cada una, (que segurament seran valoritzades a molt més preu) valdrien 75 milions. Com a crèdit per comprar bestiar, sements, adobs, instruments de treball, construir-se una barraca, menjar fins la propera collita., es calculen 5.000 pessetes per persona. Per les 60.000, ascendiria a 300 milions, què, afegint-los amb els 75 de la vàlua de la terra, costaria un total de 375 milions cada any.

En el projecte que es discuteix, es consignen solament 50 milions anyals o sigui set vegades i mitja menys del que cal. Per tant, es retardaria set vegades i mitja més. Es a dir, que per donar als 2.000.000 de camperols, terres i mitjans per treballar-les, es tindriem de passar al menys uns 250 anys. Doscents cinquanta anys..!

Tantmateix, en els moments actuals venir amb aquestes solucions és una broma pesada i més, tenint en compte, que la fam i la misèria s'ensenyoreixen, cada dia més, dels cossos dels camperols que resten sense feina.

Hi ha motius suficients per creure que aquest projecte quedarà solament escrit en un plec de paper, ja que de portar-lo a la pràctica, inevitablement d'aquí poc temps, hauríem de sentir cridar a la gran i sempre putrefacta Premsa d'Empresa, que la «reforma» ha fracassat. I fracassaria, puix que es fa tot perquè fracassi.

DUAL.

El clero viu dels malalts, dels morts i dels vius. ¡El clero saqueja tot Cristo!...

...fins que el poble es decideixi a fer-los-hi la santíssima.

aclaració

El nostre particular amic Gil Junques, de Vilabertran, ens ha exposat verbalment la seva queixa per unes preguntes publicades en el passat número d'avant..! en la secció preguntant.

Ens cal fer constar que nosaltres no compartim el criteri de la fulla que ocasionà les preguntes, puix coneixem, a bastament, l'amic Junques i sabem que no té cap necessitat que li facin els articles per ell signats.

En publicar aquelles preguntes, no buscàvem altra finalitat que posar en clar les acusacions de l'esmentada fulla.

Estranyàvem que Empordà Federal no hagués desmentit seguidament la pública acusació.

Nosaltres no creiem, tampoc, que pugui haver-hi cap mestre, que abandoni els infants que té sota la seva direcció, dedicant les hores d'ensenyament a fer articles periòdics per altres ciutadans, i perquè no ho creiem hem volgut remoure aquest assumpte per tal que públicament es desmenteixi la notícia impressa, que s'escampà per la nostra ciutat.

Si hi ha hagut ciutadans que ho han volgut interpretar d'altra manera, els preguem que amb aquesta aclaració es donguin per assabentats de la finalitat de les nostres preguntes.